

PROBLEMATIKA UPORABE PIROTEHNIČNIH IZDELKOV MED BOŽIČNO-NOVOLETNIMI PRAZNIKI 2012/2013 – ANALIZA

Na podlagi letnega načrta dela Uprave uniformirane policije GPU smo opravili analizo problematike uporabe pirotehničnih izdelkov med božično novoletnimi prazniki 2012/2013. Skupaj z Ministrstvom za šolstvo in šport ter Inštitutom za varovanje zdravja Republike Slovenije smo nadaljevali z izvedbo preventivnih aktivnosti za preprečevanje negativnih posledic uporabe pirotehničnih izdelkov. S sprejemom Zakona o eksplozivih in pirotehničnih izdelkih (ZEPI) v letu 2008 so bile uveljavljene spremembe, ki so se nanašale na klasifikacijo pirotehničnih izdelkov, hkrati pa je zakon uvedel prepoved prodaje, posesti in uporabe pirotehničnih izdelkov kategorij 2 in 3, katerih glavni učinek je pok (petarde). Uporaba teh izdelkov je glavni vzrok za pritožbe občanov, povzročila pa je večino telesnih poškodb, ki so nastale pri uporabi pirotehnik. Tudi v letu 2012 smo nadaljevali z akcijo »BODI ZVEZDA, NE MEČI PETARD« saj se je pokazalo, da se navade uporabnikov pri uporabi pirotehničnih izdelkov spreminjajo v želeni smeri.

Zelo dobro lahko ocenimo izvedene naloge in aktivnosti PU in PP, ki so vodile ali se vključevale v različne projekte na regionalnem in lokalnem nivoju. Prav tako lahko zelo pozitivno ocenimo odziv medijev, ki so veliko prispevkov namenili problematiki uporabe pirotehničnih izdelkov, nesreč pri njihovi uporabi, opozorilom zdravstvenih služb in pozitivno prikazali preventivne aktivnosti policije ter omejitve v zakonu. Tudi državljani na različne načine pozitivno reagirajo na prepoved uporabe pirotehničnih izdelkov kategorij 2 in 3, katerih glavni učinek je pok. V zadnjem prednovoletnem obdobju je bilo tudi manj pokanja kot v prejšnjih letih.

Še vedno pa ostaja problematična nezakonita uporaba v nasprotju z navodili proizvajalca, lastna izdelava ali predelava ter uporaba nekvalitetnih izdelkov, kupljenih na črnem trgu.

1. PREVENTIVNE AKTIVNOSTI POLICIJE

Temelj preventivnih aktivnosti je kljub spremembi zakonodaje leta 2008, s katero so bili prepovedani nakup, posest in uporaba pirotehničnih izdelkov kategorij 2 in 3, katerih glavni učinek je pok, tudi v lanskem letu predstavljal projekt "Bodi zvezda, ne meči petard". Vsebine in osnovnega namena projekta zaradi dolgoročne naravnosti nismo spreminjali, saj je dobro sprejet in prepoznaven. Pri projektu sta tako kot pretekla leta sodelovala Ministrstvo za šolstvo in šport ter Inštitut za varovanje zdravja RS. Ministrstvo za šolstvo in šport letos na osnovne šole ni pošiljalo okrožnic, kot v preteklih letih. Zaradi tega so se policijske postaje same dogovarjale za preventivne aktivnosti v osnovnih šolah. Ciljna skupina so bili učenci šestih razredov. Inštitut za varovanje zdravja RS pa je pomagal pri razdelitvi plakatov v zdravstvenih zavodih.

Policijske uprave so zagotovile izvedbo naslednjih nalog in aktivnosti:

- medijsko opozarjanje javnosti na prepoved nakupa, posesti in uporabe pirotehničnih izdelkov kategorije 2 in 3, katerih glavni učinek je pok ter nevarnosti pri njihovi nepravilni uporabi, pristojnosti in ukrepanje policije v primeru kršitev ter namen izvedbe preventivnih aktivnosti;
- razdelitev na GPU pripravljenih plakatov osnovnim šolam, tudi podružnicam in osnovnim šolam s prilagojenim programom in predstavitev problematike v posameznih oddelkih;
- sodelovanje z upravljavci tržnic in sejmov z namenom preprečitve nelegalne prodaje pirotehničnih izdelkov;
- represivno ukrepanje v primeru ugotovljenih kršitev.

2. PREGLED UKREPOV IN DOGODKOV

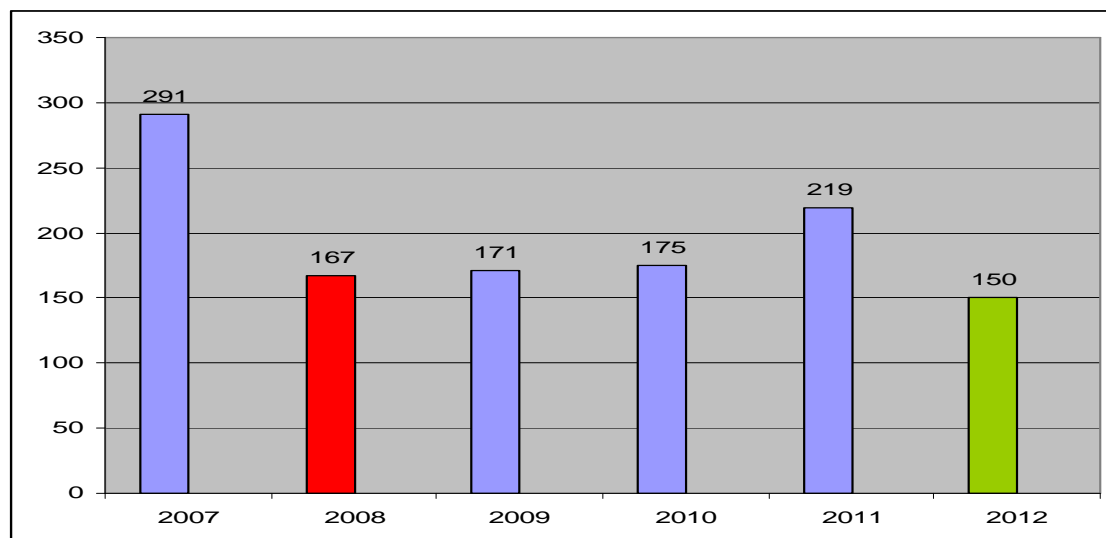
Tabela 1: Pregled represivnih ukrepov policije, poškodb ter poškodovanj premoženja

	Kršitve		Poškodbe oseb				Poškodovanje premoženja	
	2011	2012	SKUPAJ		OTROCI		2011	2012
			2011	2012	2011	2012		
CE	32	22	1	5	1	1	4	5
KP	16	26	0	0	0	0	4	11
KR	12	3	4	1	0	0	5	8
LJ	75	31	2	4	1	4	26	15
MB	36	38	3	2	1	1	5	6
MS	13	6	0	0	0	0	0	1
NG	14	8	0	0	0	0	4	5
NM	21	16	2	3	2	1	0	2
SKUPAJ	219	150	12	15	5	7*	48	53

* 1 HTP in 6 LTP

Policisti so v času od 20. 11. 2012 do 13. 1. 2013 ugotovili 150 (219) kršitev določb Zakona o eksplozivih in pirotehničnih izdelkih. To je 31,5% manj kršitev kot v letu pred tem. Zoper kršitelje je bilo podanih 39 obdolžilnih predlogov ter 19 kazenskih ovadb (poškodovanja premoženja, ogrožanje drugih), izdanih 41 odločb v hitrem postopku, 3 plačilni nalogi, 8 krat pa je bilo podano poročilo na ODT. Podani sta bili tudi dve poročili Centru za socialno delo. Največ je bilo ugotovljenih prekrškov 5. in 6. točke 48. člena ZEPI (uporaba pirotehničnih izdelkov v nasprotju s 3. in 5. odstavkom 35. člena).

Največ kršitev so obravnavali policisti PU Maribor (38), sledijo PU Ljubljana (31) in PU Koper (26). Najmanj kršitev je bilo ugotovljenih na območju PU Murska Sobota (6) in PU Kranj (3).

Graf 1: Kršitve v obdobju 2007 - 2012

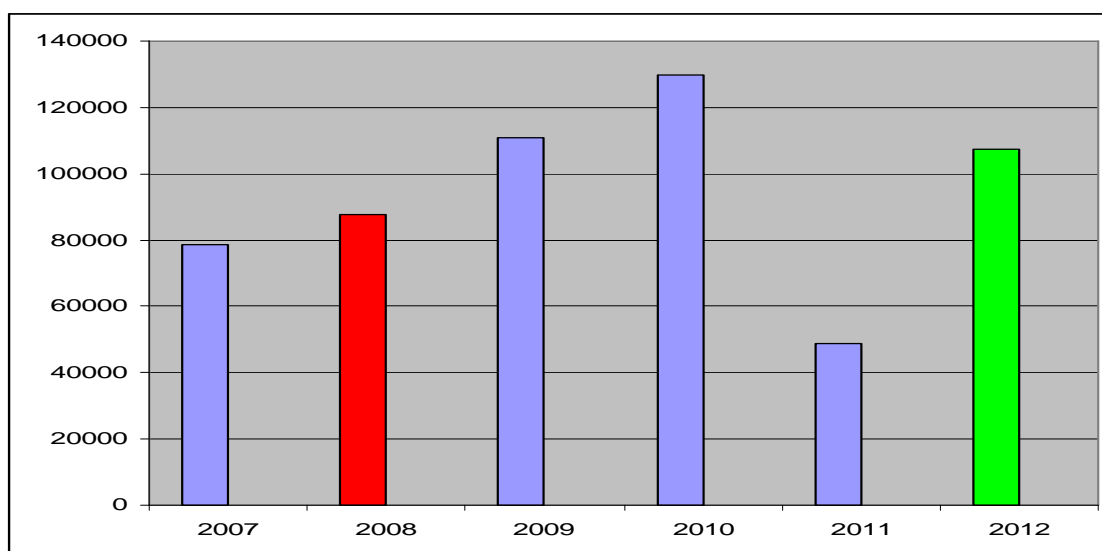
Tabela 2: Pregled podatkov o zaseženih pirotehničnih izdelkih

	Meja		Notranjost		Skupaj	
	2011	2012	2011	2012	2011	2012
CE	-	-	2671	1177	2671	1177
KP	-	-	2590	1515	2590	1515
KR	-	-	340	1464	340	1464
LJ	813	300	13722	1989	14535	2289
MB	-	-	26687	98756	26687	98756
MS	-	200	857	953	857	1153
NG	-	-	704	73	704	73
NM	34	-	1958	854	1992	854
SKUPAJ	847	500	47736	106781	48583	107281

Policisti so zasegli 107281 kosov pirotehničnih izdelkov kar znaša cca 2 x več kot v letu 2011 (221% povečanje), predvsem v notranjosti države od tega je bilo 500 pirotehničnih izdelkov zaseženih na meji.

Ugotavljamo, da število zasegov v letu 2012 ne izstopa iz povprečja zasegov (obdobje 2007 - 2010, z izjemo leta 2011). Uspešno delo policije pri izvajanju Zakona o eksplozivih in pirotehničnih izdelkih gre predpisati tudi sodelovanju s Carino, TIRS in IRSNZ, ki je v prednovoletnem obdobju 2012/2013 opravila 39 skupnih nadzorov.

Pri zasegih je bila najbolj uspešna PU Maribor z 98756 zaseženimi pirotehničnimi izdelki, sledijo PU Ljubljana z 2289, PU Koper s 1515 in PU Kranj s 1464 zaseženimi pirotehničnimi izdelki.

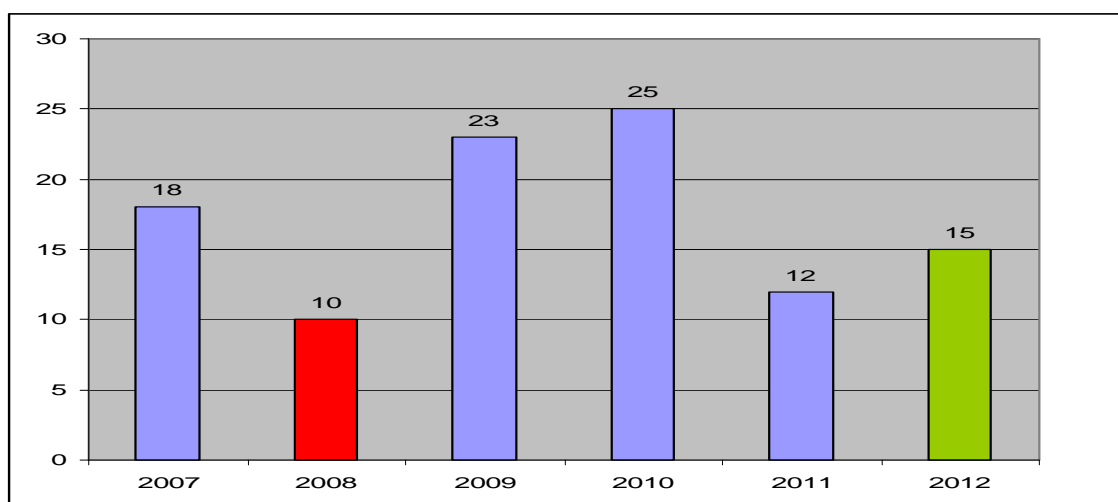

Graf 2: Zaseženi pirotehnični izdelki v obdobju 2007 - 2012

Policija se je v obdobju od 20. 11. 2012 do 13. 1. 2013 odzvala na vse klice državljanov, povezanih z nezakonito uporabo pirotehničnih izdelkov, policisti pa so v vseh primerih ugotavljali elemente prekrškov in kaznivih dejanj. Poročila policijskih uprav kažejo na nadaljnji padec uporabe petard na račun drugih, varnejših pirotehničnih izdelkov, kar je posebno opazno na praznovanjih novega leta na prostem.

3. TELESNE POŠKODBE PRI UPORABI PIROTEHNIČNIH IZDELKOV

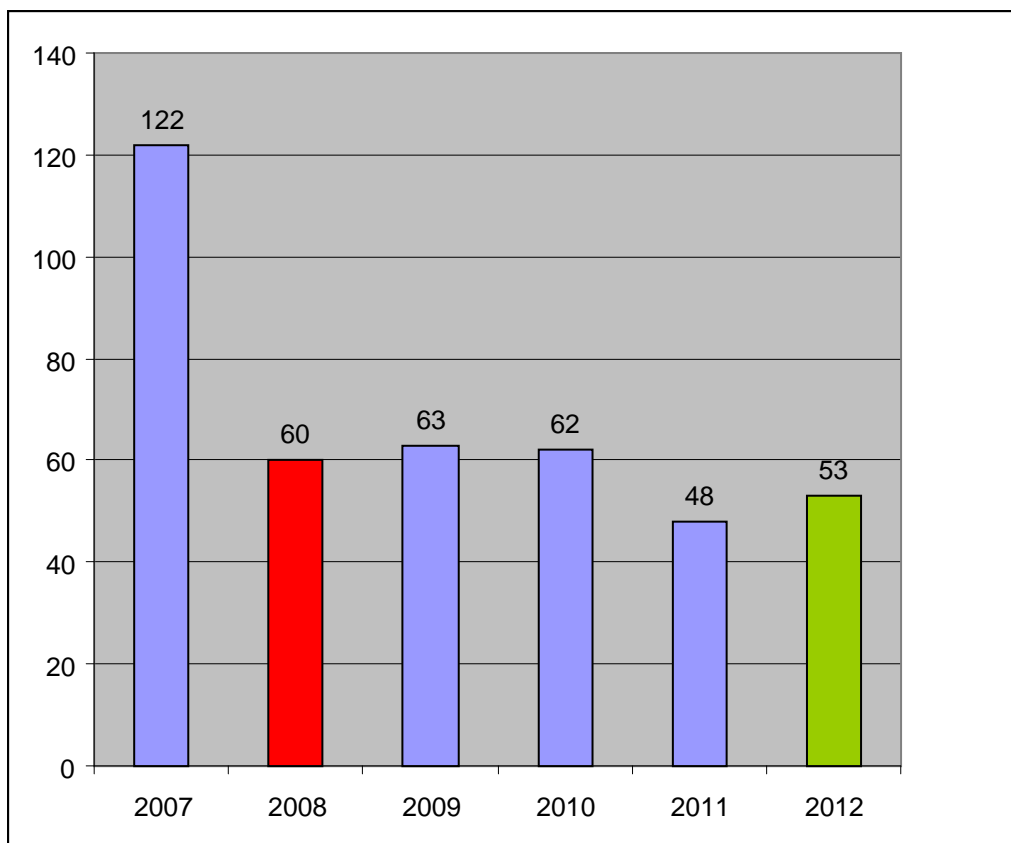
Število telesnih poškodb se je v primerjavi z lanskim obdobjem povečalo iz 12 na 15, poškodbe so nastale predvsem zaradi nepravilne uporabe pirotehničnih izdelkov. Povečalo pa se je tudi število telesnih poškodb pri otrocih iz 5 na 7. Kljub temu pa ugotavljamo, da je šlo v večini primerov za lahke telesne poškodbe (6), ki ne bodo pustile posledic pri otrocih. Število hudih telesnih poškodb pa se je povečalo iz 3 na 4. Od lažjih poškodb so bile najpogostejše poškodbe obraza, oči in rok. Od posledic pa so prevladovale opeklina in presekanine.

Graf 3: Število telesno poškodovanih v obdobju 2007 - 2012

4. POŠKODOVANJE PREMOŽENJA Z UPORABO PIROTEHNIČNIH IZDELKOV

Policisti so obravnavali 53 (48) primerov poškodovanj premoženja. Večina poškodovanj tudi tokrat kaže na očiten namen poškodovanja tuje stvari, kot na primer poškodovanje poštnih nabiralnikov, telefonskih govornic, parkomatov, prometnih znakov, fasad in zabojnikov za smeti. Poleg navedenega so policisti ugotovili tudi več poškodb na osebnih avtomobilih ter na stanovanjskih in javnih zgradbah. Največ poškodovanj so obravnavali na območju PU Ljubljana (15, lani 26), PU Koper (11, lani 4) in PU Kranj (8 lani tudi 5). Iz grafa je razvidno, da se delež poškodovanj premoženja ne povečuje kar lahko kaže na dejstvo, da so ljudje (starejši in otroci) vse bolj osveščeni glede uporabe pirotehničnih izdelkov.

Graf 4: Število poškodovanih premoženja v obdobju 2007 – 2012

ZAKLJUČEK

Spremljanje statističnih podatkov o ukrepih policije v zadnjih nekaj letih kaže na trend umirjanja števila ukrepov in poškodovanih premoženja z izjemo leta 2007. Tudi število zaseženih pirotehničnih izdelkov kaže na to, da občani (predvsem mladi) ne posegajo po masovnem nakupovanju prepovedanih pirotehničnih izdelkov. Iz pridobljenih podatkov je tudi razvidno, da je sicer prišlo do povečanja števila poškodovanih oseb, so pa bile poškodbe, predvsem med mladoletnimi osebami lažje narave. Od sedmih poškodovanih mladoletnih oseb se jih je lahko telesno poškodovalo šest.

Najpogostejša razloga za nastanek poškodb so nepravilna uporaba pirotehničnih sredstev.

Tudi letos smo okrepili nadzor nad potencialnimi oskrbovalci črnega trga (posledično je bilo nekaj večjih zasegov), prav tako pa smo okrepili medijsko kampanjo opozarjanja. Posebno skrb pa povzroča legalen nakup takih pirotehničnih izdelkov v tujini in uporaba na območju R Slovenije.

Ponovno velja pohvaliti zelo konstruktiven prispevek medijev pri osveščanju in opozarjanju na možnost poškodb pri nepravilni uporabi pirotehničnih izdelkov, pri čemer se vključuje tudi zdravstvena služba ter seveda sodelovanje carine, TIRS, IRSNZ in ostalih. S skupnimi naporimi lahko na dolgi rok dosežemo spreminjanje navad ter krepitev zavesti državljanov, da so pirotehnični izdelki ob nepravilni uporabi lahko zelo nevarni in povzročijo hude poškodbe.

Naloge policije na tem področju je potrebno še vedno izvajati z vidika doslednega spoštovanja zakonodaje in s tem povezanega represivnega ukrepanja v primerih ugotovljenih kršitev, samostojnega vodenja in vključevanja v preventivne aktivnosti ter sodelovanja z drugimi organi.

Prejeli smo tudi nekaj pobud občank in občanov glede nedovoljene uporabe pirotehničnih izdelkov v strnjenih naseljih. Predlagamo proaktiven pristop policije, saj že s samo prisotnostjo na terenu preprečimo pok marsikaterega pirotehničnega izdelka.